

VAN DE DEKEN

De verkeerde Zalmnorm

mr. M.W. Guensberg

Tijdens de behandeling van de wijzigingsvoorstellen van de Wet Ongebruikelijke Transacties (MOT) in de Tweede Kamer op 14 november zei de Minister van Financiën, de heer Zalm, over de beoogde meldplicht voor advocaten:

‘Alleen al door het feit dat ze advocaat zijn, menen advocaten al snel dat ze boven de wet verheven zijn en dat voor hen dus überhaupt geen sprake van enige meldplicht kan zijn. Volgens *hardliners* in de advocatuur zou je gewoon moeten kunnen zeggen: kom rustig voor al uw witwasadviezen bij mij, want ik ben advocaat en heb dus geen meldplicht’.

Uit die mededelingen spreekt onbegrip voor de grondslag van de door de Orde naar voren gebrachte protesten tegen een meldplicht. Ook geeft de minister er blijk van dat hij de advocatuur en de regelgeving die geldt voor advocaten niet kent.

De overheid moet geen beleid verdedigen op basis van roddels of achterklap

Advocaten zijn net zo min als ministers en andere Nederlanders verheven boven de wet. Advocaten mogen en moeten zich echter wel op de bijzondere rechten en verplichtingen die aan hen bij wet zijn toegekend, respectievelijk aan hen zijn opgelegd, beroepen. De wet legt aan advocaten een tot op heden absolute geheimhoudingsplicht op. Opzettelijke veronachtzaming van die plicht is strafbaar. Diezelfde wet stelt advocaten vrij van een aangifteplicht van zware misdrijven en geeft advocaten het recht om zich te verschonen als getuige.

Deze rechten en verplichtingen zijn in onze Nederlandse rechtsstaat en in alle andere westerse democratieën aan advocaten toegekend om een basis te bieden aan burgerrechten, zoals het recht van ‘access to justice’ en ‘equality of arms’. Tast men deze beginselen aan dan tast men de rechtsstaat aan. De Orde en de advocatuur vechten dus voor een serieuze en belangrijke zaak en het geforceerde onbegrip dat de Minister van Financiën daarvoor toont is nogal bedenkelijk.

De ‘*hardliners* in de advocatuur’ waarbij de minister kennelijk zijn oor te luisteren heeft gelegd, kunnen door hem direct via de Orde verwezen worden naar de tuchtrechter. Het is advocaten immers verboden om ‘witwasadviezen’ te geven en om op welke wijze dan ook zelf betrokken te raken bij crimineel handelen. Zoals gebruikelijk als men schermt met wetenschap van criminaliteit in de advocatuur, zal ook deze keer concretisering van de aantijgingen wel uitblijven.

Van een minister mag bovendien worden verwacht dat hij zijn mededelingen fundeert op de werkelijkheid. Die bestaat in dit geval uit een zeer goed gereguleerde en gecontroleerde, grote beroepsgroep waarvan slechts een beperkt deel met criminelen te maken heeft en dat alleen maar om ze de rechtsbijstand te geven die hen in een beschaafde wereld toekomt. De overheid moet geen beleid verdedigen op basis van een verkeerd imago van de advocatuur, roddels of achterklap.

De Orde komt krachtens haar wettelijke doelstellingen op voor de goede praktijkuitoefening in het belang van rechtzoekenden. De protesten tegen een meldplicht voor advocaten en inmiddels vooral tegen de slordige en onzorgvuldige criteria die daarvoor in de wetgeving dreigen te worden gehanteerd, zijn daarmee volledig in lijn. Dat de Minister van Financiën het desondanks juist acht om zo oneigenlijk uit te halen naar de advocatuur, doet vermoeden dat hij zich onvoldoende wil verdiepen in de vraag wat advocaten in werkelijkheid doen en wat hun functie in de rechtsstaat is. De minister hanteert een, naar de Orde stellig hoopt tijdelijke, verkeerde Zalmnorm.

Nu de Europese wetgever het uiteindelijk nodig heeft geoordeeld om een voor advocaten zeer beperkte meldplicht in te voeren, moeten verder alle inspanningen er, ter wille van het behoud van rechtsstatelijke normen en waarden, op gericht zijn dat implementatie van de meldplicht in onze wetgeving gewetensvol en nauwkeurig geschiedt. Gezien de uitermate vage en veelal niet op de Nederlandse advocatuur toepasbare tekst van de Anti-Witwasrichtlijn zal dat een werkelijk zeer zware opgave zijn.

Hopelijk wordt het moeilijke implementatiewerk wél serieus genomen, want aantasting van de rechtsstaat is winst voor terroristen. n